

Project/Projet XAVIER LE ROY foto Dieter Rùchel

de inefficiëntie van dat werkproces. En hier komt de kat op de koord. Voor de groep is die inefficiëntie een soort geuzendaad: ze steken hun tong uit naar de manier waarop zaken in de westerse samenleving beredderd worden. Daar zijn organisaties volgens hen zo gestructureerd dat iedereen zeer efficiënt binnen een groep zijn deeldomein, zijn specialisme heeft. Anderen worden niet verondersteld daar aan te raken. Bij Collect-if geldt het omgekeerde. Iedereen kan binnendringen in het 'domein' van de andere, en doet dat ook. Dat is ook een hemelsbreed verschil met de gang van zaken in gewone dansgezelschappen, waar beslissingen, ook artistieke, in een collectief vaak op pragmatische basis genomen worden. Die werkwijze bestempelt Collect-if als een 'contractuele' houding tegenover het werk. Bij deze groep is er echter maar één contract: je doet mee of je doet niet mee. Al wat dan volgt gebeurt op basis van het 'contact' dat je met de ander ontwikkelt.

De politieke betekenis van het werk ligt in het verlengde hiervan. In de neo-liberale wereld, stelt de groep, koopt iedereen zijn vrijheid om niet met de andere in contact te moeten komen. Individuele eigenschappen als tolerantie en vrij-

heid worden hoog gewaardeerd, maar verhelden dat zo problemen op afstand gehouden worden. Het is een verkapt vorm van cynisme. Uiteindelijk is het pas als in de achtertuin van de verlichte westerse burger een hinderlijke vreemde de rust verstoort, dat er sprake is van contact. Maar uiteraard is dat niet per se een geslaagd contact. In het werkproces van Collect-if is dat verstoppertje spelen onmogelijk. Iedereen blijft verantwoordelijk voor zijn verhouding met de andere groepsleden, ook al is die geen succes. Het is dus niet door wantoestanden in de buitenwereld te hekelen dat dit theater maatschappijkritisch werkt. Elke expliciete inhoud werd zelfs doelbewust geweerd. Hrvatin stelt het lapidair: 'We spreken niet over de buitenwereld. We creëren geen betekenis, maar zijn zelf, in wat we doen, betekenis. Dat moet je niet verwarren met navelstaarderij.' Eynaudi legt dit naast het werken in een ander gezelschap: 'Je kan een choreograaf te kennen geven waaraan je twijfelt, maar die twijfel is steeds gerelateerd aan een bepaalde scène. Terwijl het hier om de twijfel op zich gaat.'

Het vierde punt is even polemisch. Hoe meer vrijheid, hoe zwaarder de dingen worden. Als alles mogelijk lijkt, is in werkelijkheid niets

mogelijk. Ondanks alle openheid moet men zich er ook bij neerleggen dat er steeds in de vertaalslag tussen individuen, in de communicatie, ontzettend veel verloren gaat. Nog meer gaat verloren in de vertaling naar de toeschouwer. Die kan enkel nog vermoeden wat in het geding was tijdens het werkproces. Maar dat is geen reden om dit probleem toe te dekken. Dat is ook het laatste programmapunt: 'Being in by being out'. Hoe penibel ook, de groep bleef weerstand bieden aan het verlangen om volledig op te gaan in het geheel, om alle twijfels terzijde te schuiven. Ze bleven elkaars betrokkenheid op de proef stellen. Geen lieve vrede dus.

DE VOORSTELLING is zo op zijn manier een kritische commentaar op het gemak waarmee collectieven dezer dagen voorstellingen maken. Professionalisme komt hier in een eigenaardig daglicht te staan, als een beslissing om elkaar de ruimte te geven om te scoren zonder zich te ver te engageren in een doorgedreven articulatie van een inzicht. Maar wat is dan het inzicht dat hier komt bovendrijven, afgezien van het polemische vijf-puntenstatement? Is dit uiteindelijk meer dan een zeer ern-